

Hvad er EU?

UNDERVISNINGS-
HÆFTE TIL
8. OG 9. KLASSE

EU-samarbejdet breder sig over mange forskellige emner – her har du nogle eksempler.

DET INDRE MARKED

Konkurrence er EU's middel til at gøre lande rigere.

FRI BEVÆGELIGHED

Håndværkeren, studenten, pensionisten og alle vi andre kan frit arbejde eller bo i hele EU.

MILJØPOLITIK

Der er fælles grænser for, hvor meget vi må forurene luft, vand og klima.

FORBRUGERPOLITIK

EU bestemmer, hvilke tilsætningsstoffer der må komme i mad, og hvad garantien er på dit tv.

POLITISAMARBEJDE

Den fælles politienhed, Europol, skal hjælpe landene med at fange banditter og terrorister.

FAMILIERET

EU-regler sikrer, at en skilsmisse i et land også gælder i et andet land.

FLYGTNINGEPOLITIK

EU har fælles regler for, hvordan landene skal behandle flygtninge.

FISKERI

Konkurrence mellem fiskerne i EU kan tømme havene for fisk. EU fastsætter kvoter for fiskeriet.

EUROPA-KOMMISSIONEN

Europa-Kommissionen kan foreslå EU-love, som skal gælde i hele EU. Kommissionen består af en kommissær fra hvert medlemsland.

Kommissærerne må ikke handle på ordre fra deres hjemlande.

Europa-Kommissionen arbejder for EU's fælles interesser og overvåger, at medlemslandene overholder EU's love.

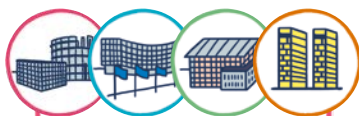
Europa-Kommissionen:

- 27 medlemmer
- Arbejder for EU's fælles interesser, og ikke kun for det land, de kommer fra
- Kommissionen stiller forslag til EU-love om de emner, som er en del af EU-samarbejdet.

KORT FORTALT

EU påvirker stort og småt i vores hverdag. Det oprindelige formål er fyldt af flotte formuleringer om fred.

SLÅ FLAPPERNE UD

Læs om EU's institutioner på omslagets flapper.

MINISTERRÅDET

Medlemslandenes ministre mødes i Ministerrådet. De ændrer, vedtager eller afviser forslag fra Europa-Kommissionen. Sammen med Europa-Parlamentet er Ministerrådet EU's lovgivende magt.

Medlemmerne skifter fra sag til sag. Hvis ministrene skal vedtage fælles miljøregler, deltager den danske miljøminister. Handler mødet om fiskekvoter, er den danske fiskeriminister med.

Et forslag er vedtaget, når 55 pct. af EU-landene er enige, og de tilsammen repræsenterer 65 pct. af EU's borgere.

Ministerrådet (også kaldt for Rådet):

- 27 ministre repræsenterer hver sit land
- Arbejder for landenes forskellige interesser
- Store lande har flere stemmer end små lande.

Energidrikke er ikke for børn. De er usunde og var tidligere forbudte herhjemme. Men EU krævede, at Danmark gav butikkerne lov at sælge det koffeinholdige sukkervand.

Din hverdag

Når du køber slik til en filmaften, har EU været med til at bestemme, hvilke tilsætningsstoffer der må være i din slikblanding. Hvis I ser en europæisk film, er den måske støttet med penge fra EU. Og skulle filmen være kedelig, har EU sørget for, at I kan holde jer vågne med usunde energidrikke fyldt med koffein.

EU-samarbejdet påvirker stort og småt i din dagligdag. EU er med til at bestemme, hvor meget du skal betale for dine sneakers, og hvor gammel du skal være for at sælge kanelnegle hos bageren. Men EU bestemmer også, hvor meget fabrikker må forurene, og hvordan websites må bruge data om dig.

Dette hæfte giver dig et lynkursus i, hvad EU handler om, og hvordan samarbejdet mellem næsten 30 lande i Europa har udviklet sig.

Kernen i EU-samarbejdet er handel mellem EU's medlemslande. Når varer og mennesker frit kan bevæge sig på tværs af grænser, bliver landene tvunget til at tage stilling til nye spørgsmål: Hvilke krav skal der være til varerne? Hvordan bliver vi på tværs af landene enige om kravene? Og hvad sker der, hvis kravene går os imod?

Svarene finder du i hæftet, som også giver dig et hurtigt overblik over EU's institutioner og over, hvordan en EU-lov bliver til.

EU's historie

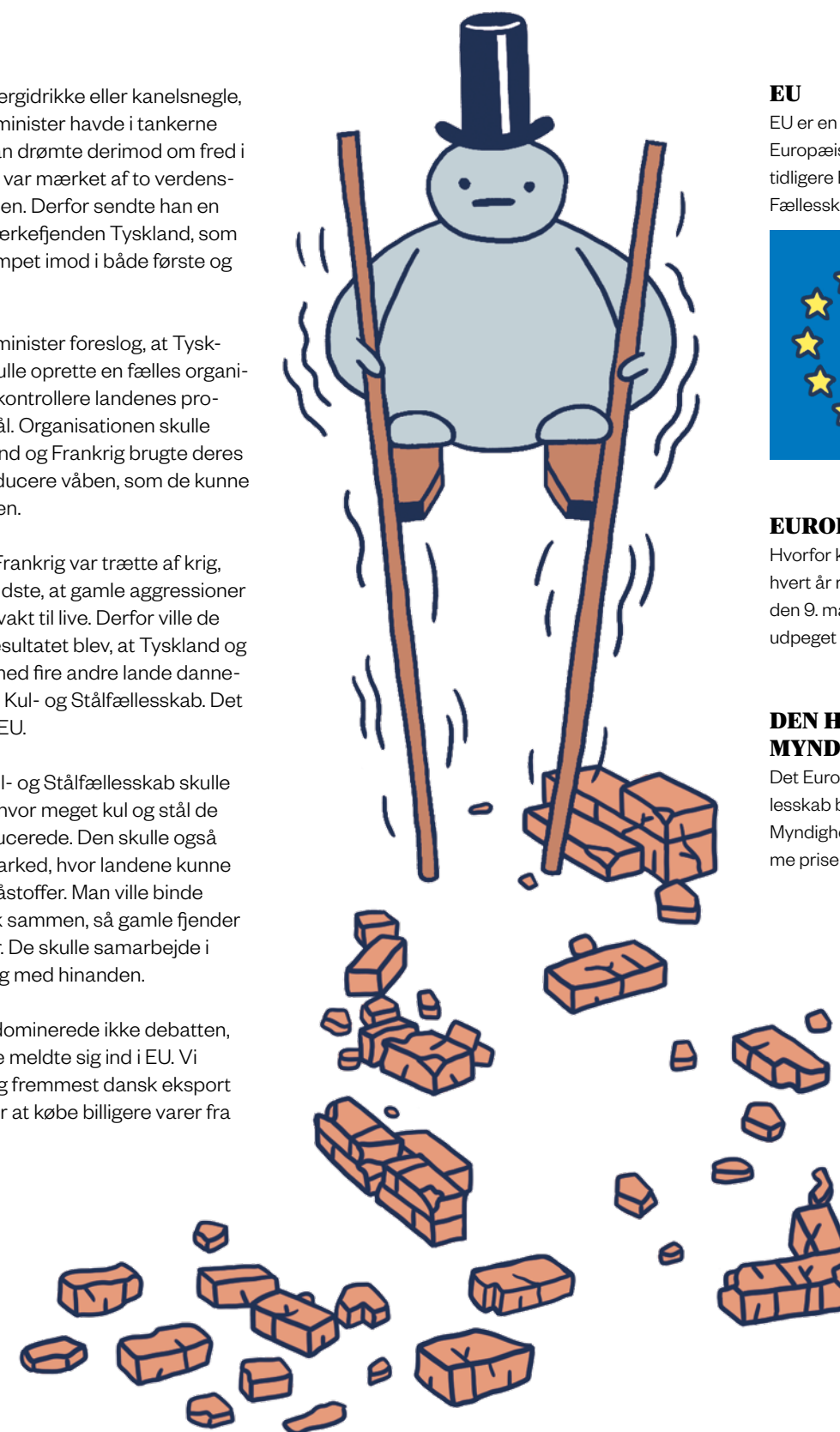
Det var hverken energidrikke eller kanelnegle, Frankrigs udenrigsminister havde i tankerne den 9. maj 1950. Han drømte derimod om fred i Europa, som stadig var mærket af to verdenskrige tæt på hinanden. Derfor sendte han en særlig invitation til ærkefjenden Tyskland, som Frankrig havde kæmpet imod i både første og anden verdenskrig.

Frankrigs udenrigsminister foreslog, at Tyskland og Frankrig skulle oprette en fælles organisation og lade den kontrollere landenes produktion af kul og stål. Organisationen skulle forhindre, at Tyskland og Frankrig brugte deres kul og stål til at producere våben, som de kunne bruge imod hinanden.

Både Tyskland og Frankrig var trætte af krig, men begge lande vidste, at gamle aggressioner hurtigt kunne blive vakt til live. Derfor ville de prøve noget nyt. Resultatet blev, at Tyskland og Frankrig sammen med fire andre lande dannede Det Europæiske Kul- og Stålfællesskab. Det blev forløberen for EU.

Det Europæiske Kul- og Stålfællesskab skulle ikke kun overvåge, hvor meget kul og stål de enkelte lande producerede. Den skulle også oprette et fælles marked, hvor landene kunne handle med de to råstoffer. Man ville binde landene økonomisk sammen, så gamle fjender fik fælles interesser. De skulle samarbejde i stedet for at gå i krig med hinanden.

Tankerne om fred dominerede ikke debatten, da Danmark senere meldte sig ind i EU. Vi diskuterede først og fremmest dansk eksport og mulighederne for at købe billigere varer fra udlandet.

EU

EU er en forkortelse for Den Europæiske Union. EU hed tidligere EF eller De Europæiske Fællesskaber.

EUROPADAG

Hvorfor kører mange busser hvert år rundt med EU-flaget den 9. maj? EU-landene har udpeget dagen til Europadag.

DEN HØJE MYNDIGHED

Det Europæiske Kul- og Stålfællesskab blev ledet af Den Høje Myndighed, som kunne bestemme prisen på kul og stål.

Landene vil have et stort fælles marked

KORT FORTALT

EU vil have virksomheder til at konkurrere mod hinanden. Det skal gøre os alle rigere.

Ingen lande har endnu fundet en smutvej til rigdom. Men EU-landene regner med, at de kan blive rigere ved at handle med hinanden i stedet for at forhindre hinandens varer i at komme ind over grænsen.

Derfor har de sagt farvel til told på varer, der bliver handlet mellem EU-landene, og goddag til konkurrence og fælles regler, som gør det nemmere at sælge varerne i flere lande. Der er kun told på varer, som kommer fra lande uden for EU.

Et stort indre marked, hvor EU-landene kan handle med hinanden, er kernen i EU-samar-

bejdet. Det er også den vigtigste årsag til, at Danmark meldte sig ind i EU.

På det indre marked konkurrerer virksomhederne om at producere varer til de knap 450 millioner indbyggere, som bor i EU.

Konkurrencen tvinger virksomhederne til at blive mere effektive, så de kan producere billigere varer eller finde på nye og bedre produkter. Det skal skabe vækst og gøre EU-landene rigere.

Konkurrence skal gøre varer billigere

Hvis du løfter blikket fra denne tekst og finder nærmeste stikkontakt, vil du sikkert se en stikkontakt, som ser særlig dansk ud. I EU kan en vare, som bliver solgt i et medlemsland, også sælges i et andet medlemsland. Det gælder bare ikke stikkontakter.

Danmark har nogle helt særlige krav til stikkontakter. De særlige danske krav gør det mindre attraktivt for et nyt firma at komme ind på det danske marked, fordi det er dyrt at producere stikkontakter, som firmaet kun kan sælge i Danmark.

Når der er fælles regler og standarder, kan firmaer bedre konkurrere mod hinanden og sælge den samme vare i flere lande.

Danmark har løbende ændret sine sikkerhedskrav til stikkontakter for at få mere konkurrence. Det skal give stordriftsfordele og lavere priser – også på stikkontakter.

Tab og vind

Dine jeans er nok syet i Kina eller et andet land, hvor lønnen er lav. Men for 60 år siden var størstedelen af danskernes tøj produceret af danske syersker på danske fabrikker. En nederdel eller et par bukser var meget dyrere at producere i Danmark, bl.a. fordi den danske syerske fik mere i løn end syersken i f.eks. Sydeuropa. Alligevel kunne butikkerne sælge det danske tøj billigere, fordi der var told på tøj, som blev importeret fra andre lande.

Danmark lagde told på tøj fra udlandet for at beskytte danske virksomheder og beholde danske arbejdspladser, også selv om virksomhederne var mindre effektive end virksomheder i andre lande. Da Danmark senere fjernede tolden, måtte mange danske virksomheder lukke, fordi de ikke kunne klare konkurrencen fra udlandet. Mange syersker mistede deres arbejde, men det var alligevel en god forretning for Danmark at byde konkurrencen fra andre lande velkommen.

Danskerne sparede nemlig penge, når de købte den billigere nederdel, som var produceret i udlandet. Resten af pengene kunne de så

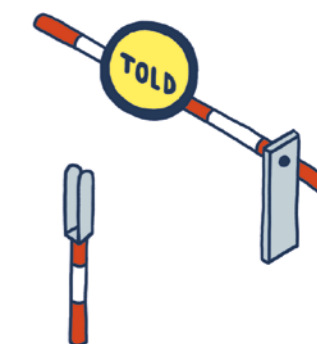
bruge på at købe andre varer. Syerskerne i Sydeuropa var også glade, for de kunne beholde deres arbejde. Og så fik de måske råd til at købe varer fra udlandet – f.eks. fra Danmark.

Øget konkurrence tvinger et land til at producere mere effektivt eller finde på nye produkter, som andre ikke bare kan lave billigere. Symaskiner er billige at anskaffe og kræver ikke en lang uddannelse at betjene. Så længe det stadig kræver to hænder at sy et par bukser, vil de derfor i sidste ende blive syet af den syerske, som skal have mindst i løn.

I dag tjener store danske tøjfirmaer stadig penge på at producere moderigtige nederdele og bukser, men de får syet tøjet i lande, hvor syersker ikke skal have så meget i løn. Firmaerne i Danmark ansætter derfor ikke længere syersker, men designere, trendspottere og logistikingeniører.

DET INDRE MARKED

EU's medlemslande danner tilsammen EU's indre marked. Her kan varer handles frit, og mennesker må rejse og bo, hvor de vil.

TOLD

Told er en ekstrapris – en afgift – som lande lægger på varer, der bliver importeret fra andre lande. I EU er der kun told på varer, som kommer fra lande uden for EU.

De fleste sneakers er f.eks. produceret i lande uden for EU, så dem er der told på. Derfor kommer du til at betale 17 pct. ekstra for skoene.

Forurening og fødevarer krydser også grænser

KORT FORTALT

Fri konkurrence skal gøre lande rigere, men vi risikerer et ræs mod bunden, hvis virksomheder må skade mennesker og naturen.

Kanelgifler, cup noodles eller gummistøvler ... Mange af de varer, som du (eller dine forældre) slæber hjem fra supermarkedet, er produceret i et andet EU-land. For hvert produkt har en virksomhed vundet en konkurrence om pladsen i jeres indkøbskurv. Konkurrencen skal gøre EU's lande rigere, men naturen og mennesker kan blive tabere, hvis virksomheder må producere uden at tage hensyn til miljøet.

Virksomheder kunne sænke prisen på cup noodles og få nudelsuppen til at smage endnu vildere, hvis de frit måtte opfinde nye smagsforstærkere og farvestoffer. Men hvad nu, hvis du kunne blive syg af at spise den?

De kunne også producere gummistøvler endnu billigere, hvis virksomhederne måtte blæse på miljøet og sende forurenede røg op af høje

skorstene. Skal virksomhederne derimod rense røgen, før de sender den videre til nabolandet, bliver gummistøvlerne dyrere. Og hvis ikke fabrikken i nabolandet gør det samme, er det svært at konkurrere på lige vilkår.

EU laver derfor fælles regler for at forhindre, at virksomhedernes konkurrence ødelægger naturen og mennesker. Reglerne sørger også for, at virksomheder i alle medlemslande bliver behandlet ens. Det ville være unfair konkurrence, hvis producenter i et EU-land blev underlagt strengere krav end producenter i et andet EU-land. EU har derfor vedtaget fælles regler på en række områder – f.eks. om miljø, arbejdsforhold og fødevarer.

EU har fælles regler om f.eks., hvor meget virksomheder må forurene, og hvad de må putte i maden.

Plastik skader naturen

Hvert år ender store mængder plastikaffald på Europas strande, i verdenshavene og i fuglenes maver. Engangsplastik som plastiklåg og plastikposer er den store synder.

Derfor har EU forbudt sugerør, engangsbestik og en række andre produkter lavet af engangsplastik. EU har også bestemt, at plastiklåg skal sidde fast på plastikflasker og kartoner, så lågene ikke ender i naturen.

EU-reglerne gælder i alle medlemslande og skal få producenter til at genanvende plastik eller udvikle emballage af helt andre materialer.

EU-regler skal sikre din sundhed

Ved du, hvad der er i din mascara? Det er nemt at finde ud af. Al kosmetik, der bliver solgt i EU, skal have en beskrivelse, så du kan se, hvad ansigtscremen eller deodoranten indeholder.

Nogle stoffer kan skade dit helbred. Derfor har EU regler for, hvilke stoffer der må komme i kosmetikken og i hvilke mængder. Navnene på de stoffer, der er i produktet, skal også være skrevet på en bestemt måde. På den måde sikrer man, at stofferne vil hedde det samme i alle EU-lande.

EU-reglerne gælder til gengæld ikke, når du shopper på nettet og køber din skincare på websites uden for EU.

Borgere og banditter krydser også grænser

KORT FORTALT

Når både borgere og banditter krydser grænser, giver det nye udfordringer for EU's medlemslande.

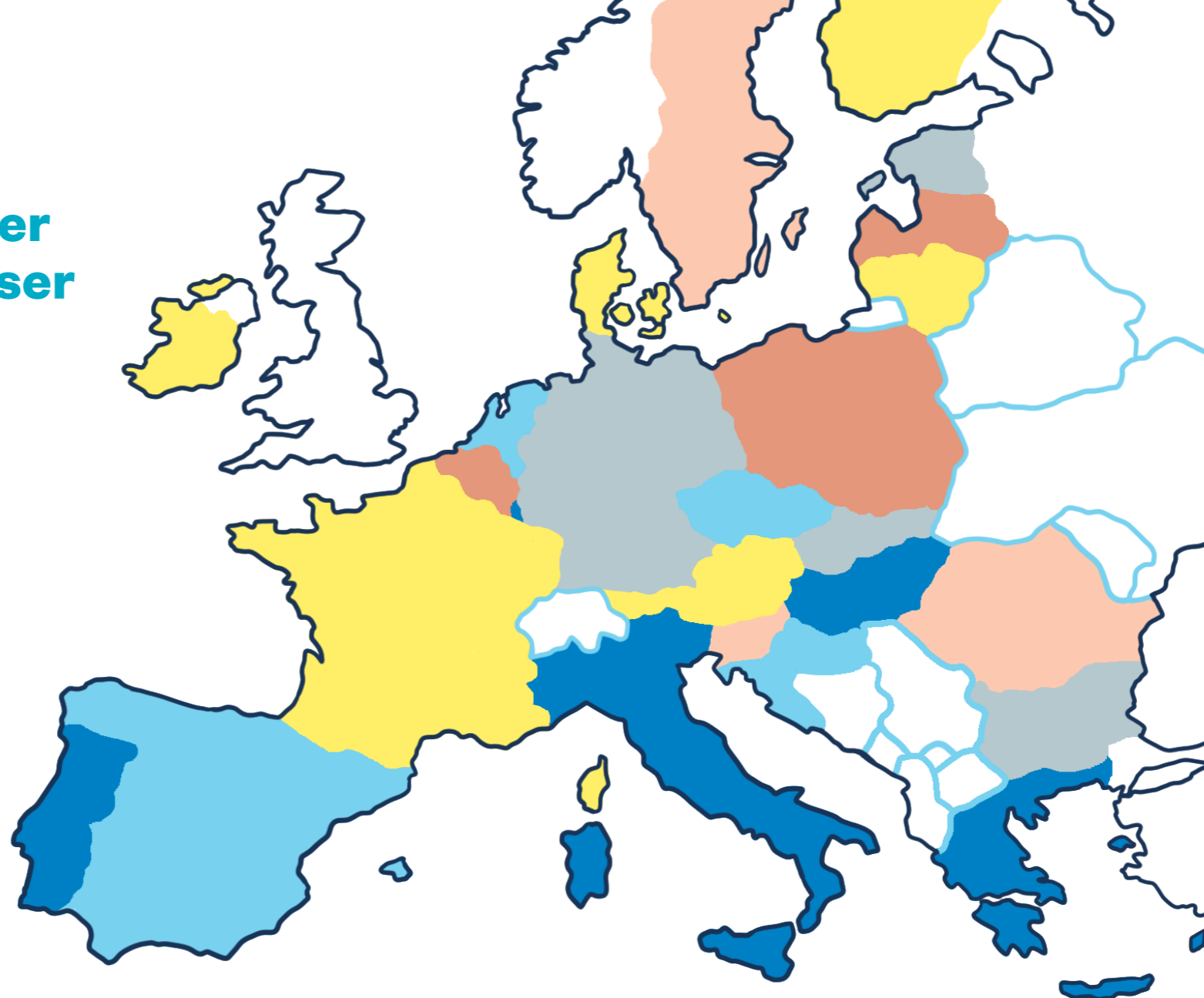
EU-BORGER

Du er EU-borger, hvis du er statsborger i Danmark eller i et af de andre EU-lande. Det kaldes også en unionsborger.

Det er ikke kun varer, som frit kan krydse grænser. Faktisk har du som EU-borger ret til at bo, arbejde og studere i alle andre EU-lande. Retten er helt grundlæggende for EU-samarbejdet.

Borgere fra andre EU-lande, som arbejder i Danmark, skal behandles på samme måde som danskere. Det skal deres børn også. Børn fra andre EU-lande, som bor i Danmark, har derfor ret til at gå i skole og komme til læge her i landet. De må også tage en uddannelse.

Hvis du selv en dag rejser til et andet EU-land for at arbejde, får du også de samme rettigheder og pligter som de øvrige indbyggere i landet. EU laver derfor fælles regler på en række områder.

DANSKE FORBEHOLD

Danske dommere bruger ikke de fælles EU-regler, som skal afgøre sager om skilsmisse og børnebortførelser på tværs af grænserne i EU. Vi betaler heller ikke med euro. Vi bestemmer også selv forholdene for asylansøgere på landets asylcentre.

Danmark har nemlig sagt nej til en fælles mønt og de fælles EU-regler for retspolitikken - f.eks. asylpolitik og politisamarbejde.

Danmark har aftalt med de andre lande, at vi står uden for EU-samarbejdet på disse områder.

EU laver regler for far, mor og børn

Cirka 40 pct. af alle ægtepar i Danmark bliver skilt. Det rejser spørgsmål som, hvem der skal have bilen, og hvornår børnene skal være hos far og hos mor. Den slags kan løses. Hvis de voksne ikke i fællesskab kan finde løsninger, har vi love og domstole til at bestemme det.

Men når far og mor kommer fra forskellige lande med forskellige love, bliver det vanskeligere at finde en løsning. I nogle tilfælde siger reglerne i det ene land, at børnene skal bo hos far, mens reglerne i det andet land siger, at de skal bo hos mor.

EU-landene er derfor blevet enige om, i hvilke situationer en sag skal afgøres efter reglerne i det ene eller det andet land - f.eks. hvem der skal have bilen, og hvem der skal have børnene. Danmarks retsforbehold betyder dog, at vi ikke deltager her.

Kriminelle krydser også grænser

Som EU-borger kan du frit rejse mellem landene i Europa. 29 millioner biler, busser, varevogne og lastbiler krydser hvert år Danmarks grænser. Det svarer til 81.000 køretøjer hver eneste dag.

Men EU's fravær af grænser har også en skyggeside. Kriminelle bander smugler f.eks. narkotika, ulovlige våben, tyvekoster og mennesker rundt i Europa.

EU-landene har derfor oprettet Europol, som skal koordinere landenes indsats for at sætte forbrydere og terrorister bag lås og slå. Landene har også vedtaget regler for, hvor længe man som minimum kan komme i fængsel for at smugle narko. Danmark står uden for dele af EU's politisamarbejde, men har fået en sær aftale, så dansk politi kan få hjælp fra Europol.

Tovtrækning og kompromiser

KORT FORTALT

Europa-Kommissionen foreslår EU-love, som Ministerrådet og Europa-Parlamentet diskuterer. En EU-lov er vedtaget, hvis både Ministerrådet og Europa-Parlamentet kan blive enige om den.

Om et par år er du gammel nok til at køre bil. Til den tid er de første selvkørende biler sikkert også sluppet fri på vejene i Danmark. Man regner med, at en helt selvkørende autopilot er almindelig i nye biler inden 2030.

Hvis biler til den tid kan køre fejlfrit, vil der måske kun ske trafikdrab, når mennesker insisterer på selv at styre bilen. Og den dag melder spørgsmålet sig: Skal man helt forbyde mennesker at køre bil, hvis robotter på autopilot kan køre uden uheld?

Ingen ved, om et forbud overhovedet kommer på tale, men hvis det en dag skulle ende på

dagsordenen i EU, ville det ske på denne måde:

Europa-Kommissionen stiller et forslag om at forbyde biler, som mennesker kan styre, og sender det til Ministerrådet og Europa-Parlamentet. De to institutioner skal begge støtte forslaget, før det kan vedtages.

EU's lovgivningsproces skal sikre, at mange forskellige synspunkter bliver tilgodeset, og at landene finder viljen til at indgå kompromiser.

EU'S LOVE

EU's love kaldes for direktiver og forordninger, og dem skal medlemslandene rette sig efter.

SLÅ FLAPPERNE UD OG LÆS OM EU'S INSTITUTIONER

Folketinget godkender Danmarks EU-politik

Før en dansk minister kan tage til Bruxelles og forhandle på Danmarks vegne i EU's Ministerråd, skal ministeren en tur forbi Folketinget. Folketinget bestemmer nemlig, hvilke EU-forslag Danmark kan støtte, og hvilke forslag Danmark skal stemme imod.

Ministeren skal have et forhandlingsmandat af Folketingets Europaudvalg. Ministeren sikrer sig her, at Folketinget ikke er imod de aftaler, ministeren indgår med de andre landes ministre. På den måde får Folketinget indflydelse på de love, der bliver vedtaget i EU.

ET TÆNKT EKSEMPEL

Sådan lovgiver EU

EUROPA-KOMMISSIONEN: FORBUD MOD AT SÆLGE BILER, SOM KAN STYRES AF MENNESKER

Den dag, de fleste biler kører fuldt automatisk, kan det være, at Europa-Kommissionen ønsker at hæve trafikikkerheden yderligere ved helt at forbyde biler, som mennesker kan køre.

Europa-Kommissionen vil først skrive et forslag til en EU-lov, som forbyder biler, der kan køres af mennesker. Bagefter sender Europa-Kommissionen forslaget til alle medlemslande og til Europa-Parlamentet.

Før EU kan vedtage nye love, skal politikerne i Europa-Parlamentet blive enige med landenes regeringer, som mødes i Ministerrådet.

MINISTERRÅDET: HVAD MENER LANDENE, OG HVAD SYNES DANMARK?

Danmark har ikke nogen bilindustri – i dag. Men hvem ved: Inden for de næste år kommer et dansk firma måske tusende med en bil, som kan køre uden et menneske bag rattet. Den dag vil Danmark derfor ikke bare overveje, hvad der er godt for danske trafikanter, men også, hvad der er godt for danske arbejdspladser og virksomheder.

Landene, der producerer biler uden autopilot, vil sikkert kæmpe imod Europa-Kommissionens forslag. I Ministerrådet prøver landene at finde løsninger, som har bred opbakning – et kompromis. Måske vil de enes om, at forbudet mod gammeldags biler først skal gælde efter 5 år.

I Ministerrådet skal landene stemme om forslaget til fælles love. Danmark kan derfor godt risikere, at de andre lande bliver enige om regler, som den danske regering er imod. Ministerrådet tager dog for det meste små skridt, som landene bredt kan bakke op om.

EUROPA-PARLAMENTET: POLITIKERE FRA HELE EUROPA SIDDER I POLITISKE GRUPPER

I Europa-Parlamentet sidder politikere, som er valgt i EU's medlemslande. De er delt i politiske grupper efter holdninger og ikke efter det land, de kommer fra.

Her vil politikere fra forskellige grupper prøve at trække forslaget i hver deres retning. De vil nok være uenige om, hvorvidt det vigtigste er retten til selv at køre bil, eller om man hurtigt skal tage rattet ud af hænderne på mennesker for at nedbringe antallet af biluheld.

Europa-Parlamentet vil sikkert få besøg af bilfirmaer, som gerne vil have, at netop deres autopilotteknologi bliver ny fælles standard. Engagerede borgergrupper vil sikkert også aflevere underskriftindsamlinger til politikerne.

Der kan komme flere tusinde ændringsforslag på bordet, når Europa-Parlamentet stemmer om et lovforslag.

SE VIDEO OM, HVORDAN EU LOVGIVER

SLÅ FLAPPERNE UD OG LÆS OM EU'S INSTITUTIONER

Landene kan få bøder for at bryde fælles regler

KORT FORTALT

Europa-Kommissionen holder øje med, at EU's regler bliver overholdt. Lande, som ikke følger reglerne, kan blive idømt bøder ved EU-Domstolen.

Landene i EU har besluttet, hvilke problemer de vil løse i fællesskab, og hvordan de vil gøre det. Alligevel er der mange eksempler på, at landene ikke overholder de fælles regler. I mange tilfælde skyldes det, at et land har glemt eller misforstået reglerne. Men andre gange bliver reglerne bevidst ikke fulgt, fordi et land f.eks. vil beskytte sine virksomheder:

Irland lancerede en kampagne, som skulle få folk til at købe irske produkter i stedet for udenlandske. Men den gik ikke, for det strider imod reglerne om fri handel på det indre marked.

Tyskland forbød salg af fransk kirsebærlikør. Den tyske regering påstod, at flere ville blive afhængige af alkohol, selv om den franske likør indeholdt mindre alkohol end almindelig tysk likør.

Franske landmænd blokerede motorveje og angreb lastbiler, som kom med jordbær fra Spanien. Landmændene ville sælge deres jordbær i fred uden konkurrence udefra. Franske politimænd beskyttede ikke de spanske lastbilchauffører, men kiggede i stedet den anden vej.

I alle tre tilfælde blev landene dømt for at overtræde EU's regler.

Europa-Kommissionen holder øje med landene. Den skal sørge for, at både små og store lande følger de fælles love. Mener Europa-Kommissionen, at et land overtræder lovene, sender den et venligt brev – eller flere. Hvis det ikke er nok med breve, lægger Kommissionen sag an ved EU-Domstolen.

Landene skal følge EU-Domstolens domme. Hvis et land ikke gør det, bliver det idømt bøder.

Danskvand på danske flasker

I mange år var det forbudt at sælge sodavand og øl på dåse i Danmark, og bryggerier måtte kun sælge øl i danske pantflasker. Det gjaldt også udenlandske bryggerier, som blev tvunget til at hælde deres øl på danske flasker.

Danmark sagde, at dåseforbuddet beskyttede miljøet, fordi dåser ikke kunne genbruges, og at ordningen med særlige danske pantflasker fik folk til at returnere flaskerne i stedet for at smide dem i parken. Men den dag det blev muligt at omsmelte og genbruge dåser, havde Danmark svært ved at forsvare, hvorfor dåser skulle være forbudt.

Europa-Kommissionen trak Danmark for EU-Domstolen. Før der faldt dom, droppede den danske regering dåseforbuddet. Den lavede også den nuværende ordning med små pantmærker på alle flasker og dåser, der bliver solgt i Danmark.

Danmark holdt udenlandske firmaer ude

Storebæltsbroen er Danmarks største bro og 100 meter højere end Himmelbjerget. Prisen for at bygge den var også høj, omkring 38 mia. kr.

Danmark besluttede, at broen skulle opføres med dansk arbejdskraft og danske materialer, så de mange gode penge kunne blive i landet. Så ville man både få en ny bro og en masse danske arbejdspladser.

To firmaer fra England og Frankrig ville også gerne bygge broen og mente, at de kunne gøre det billigere end de danske firmaer. Men det fik de ikke lov til, for Danmark afviste deres bud, fordi firmaerne kom fra udlandet. Det må man ikke, når man er med i EU, og EU-Domstolen dømte Danmark til at betale erstatning til de to firmaer.

EU har magt til at bestemme på udvalgte områder

KORT FORTALT

EU kan kun lave love på områder, som landene har givet EU magt til at bestemme over. Slå flapperne ud, og se på omslaget, hvad EU bestemmer.

SUVERÆNITET

EU-landene har overladt en del af deres lovgivende magt til EU. Det betyder, at EU's love gælder direkte i Danmark og i de andre lande. Man siger, at landene har overladt en del af deres suverænitet til EU.

Du skal være 13 år, før du må gå med reklamer, sælge kanelnegle hos bageren eller have et andet job. Landene i EU er blevet enige om fælles regler for, hvornår børn må begynde at arbejde i deres fritid.

Til gengæld ser landene forskelligt på, om din mor og far må stikke dig en lussing, hvis du er fræk. Det er ulovligt i Danmark, men tilladt i nogle af de andre EU-lande. Spurgte man alle EU's børn, vil det sikkert være forbudt for forældre at slå. Men det er ikke børnene, der bestemmer i EU, og det er ikke EU, der bestemmer den slags.

EU kan vedtage regler, som beskytter børn på arbejdsmarkedet, men EU kan ikke lovgive om børneopdragelse. EU kan nemlig kun lave fælles regler på de områder, hvor landene har givet EU magt til at bestemme.

Landene har aftalt, hvad EU må lovgive om, og har skrevet det ind i EU's traktater. Traktaterne beskriver grundlaget for EU-samarbejdet – altså, hvad EU må, og hvordan EU skal fungere.

Hver gang EU-samarbejdet skal ændres, skal det godkendes hjemme i medlemslandene.

Danmark har holdt folkeafstemninger om alle ændringer af EU-samarbejdet, hvor EU har fået magt til at lovgive på nye områder. Vi har tradition for, at folket skal godkende den slags spørgsmål.

EU's udvikling

Der er trængsel om forhandlingsbordet, når ministrene fra EU's medlemslande mødes i Bruxelles for at vedtage love. EU har haft vokseværk, og i dag er 27 lande med i det økonomiske og politiske samarbejde.

Dagsordenen er også lang, for ministrene vedtager love på mange flere områder end tidligere. Tidligere skulle landenes ministre i Ministerrådet være helt enige, før en EU-lov kunne blive vedtaget. Men i takt med, at der er kommet mange nye lande omkring forhandlingsbordet, har landene ændret spillereglerne. De er blevet enige om, at et enkelt land ikke skal kunne blokere en lov. Landene har altså opgivet deres såkaldte veto. Derfor stemmer landenes ministre i dag om forslag til EU-love. Store lande har mere magt i Ministerrådet end små.

EU's love og regler påvirker i stigende grad borgernes hverdag. Derfor har EU også givet borgerne større indflydelse på de beslutninger, der bliver truffet i Bruxelles. Først ved at lade borgerne i EU's medlemslande vælge de politikere, som sidder i Europa-Parlamentet. Siden ved at lade Europa-Parlamentet være med til at vedtage EU-love.

Tidligere kunne et enkelt land sige nej og blokere et forslag til en EU-lov, f.eks. om miljø.

Her bestemmer Danmark selv – nogle eksempler:

FORDELING

EKSEMPEL

Hvem skal betale hvor meget i skat?

SKOLER

EKSEMPEL

Hvor mange elever må der højst være i en klasse?

SUNDHED

EKSEMPEL

Hvor mange dage må der gå, før du modtager behandling?

SMÅBØRN

EKSEMPEL

Hvor mange pædagoger skal der være i en børnehave?

BOLIGPOLITIK

EKSEMPEL

Hvor meget hjælp skal socialt belastede boligområder have?

FOLKEKIRKEN

EKSEMPEL

Må homoseksuelle få en kirkelig vielse?

UDLÆNDINGEPOLITIK (RETSFORBEHOLDT)

EKSEMPEL

Hvilke forhold skal der være i asylcentre?

POLITI- OG RETSPOLITIK (RETSFORBEHOLDT)

EKSEMPEL

Hvor hårdt skal menneskesmuglere straffes?

VALUTA (EUROFORBEHOLDT)

EKSEMPEL

Vi betaler med danske kroner

EU-medlemskab forpligter

KORT FORTALT

Et enkelt land kan ikke ændre EU's love, uanset hvor uenigt det er med de andre. Medlemskabet forpligter EU-landene til at følge fælles regler.

— Det er for galt, noget må der gøres!

Hver dag bringer aviser og tv nye historier om problemer, som vi skal finde svar på. Politikerne bliver interviewet og skal tage stilling til, om der er behov for nye regler. Det holder Folketinget og regeringen i arbejdstøjet.

Folketinget kan ændre en dansk lov, hvis det f.eks. synes, at skoleelever skal være længere tid i skole. Det kræver et flertal i Folketinget at ændre folkeskoleloven.

Det er knap så ligetil, når debatten handler om de problemer, som vi forsøger at løse i EU – altså sammen med de andre ca. 440 millioner

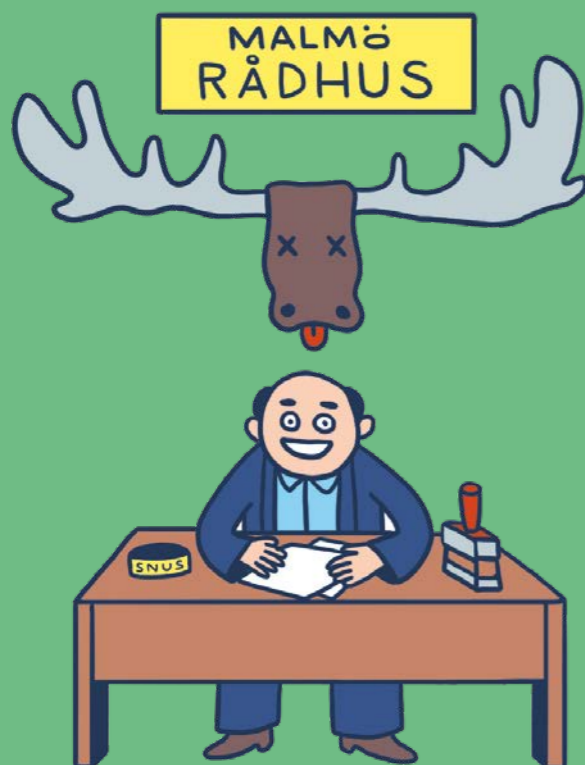
indbyggere i EU. I de sager er det ikke nok, at et flertal i Danmark synes, at noget er et problem. Et enkelt land kan nemlig ikke ændre EU's love.

Det er Europa-Kommissionen, som kan foreslå fælles love. Dernæst skal et flertal af de andre EU-lande og Europa-Parlamentet vedtage dem.

Man siger, at EU er et forpligtende fællesskab. Et land må derfor tage det sure med det søde – eller helt forlade fællesskabet, hvis det ikke kan acceptere de fælles love. Det har Storbritannien gjort.

Ægteskab – EU udhuler dansk forbud

Folketinget vedtog i 2002, at man skal være over 24 år, før man kan få en udenlandsk ægtefælle til Danmark. Det gjorde det, fordi der forskellige steder i verden er tradition for, at forældre arrangerer, hvem deres børn skal giftes med, og i særlige tilfælde bruger tvang. Politikerne ville forhindre, at den tradition blev videreført i Danmark.

Folketinget bestemmer, hvornår man må få en ægtefælle til Danmark – og så alligevel ikke helt. For EU's regler siger, at man har ret til at arbejde og bo i alle medlemslande sammen med sin ægtefælle. Flytter man til f.eks. Sverige og arbejder der, kan man senere flytte tilbage til Danmark med sin ægtefælle. Også selv om man er under 24 år.

Den danske regering forsøgte at overbevise de andre i EU om, at de fælles regler skulle ændres – men uden held.

Skilsmisse – Storbritannien forlader EU

Mange briter var utilfredse med, at EU kunne vedtage regler, som Storbritannien ikke kunne ændre – f.eks. at folk fra andre EU-lande havde ret til at bo og arbejde i Storbritannien.

I 2016 stemte et flertal af briterne ja til at forlade EU, og den 31. januar 2020 trådte Storbritannien ud af EU-fællesskabet. Briterne mistede deres plads omkring forhandlingsbordet, men blev til gengæld fri for at følge de fælles beslutninger i EU og for at betale til det fælles EU-budget.

Storbritannien mistede også adgangen til EU's indre marked. Derfor er der nu told på britiske varer, der bliver solgt i Danmark og i de andre lande i EU.

Hvad vil landene med EU i fremtiden?

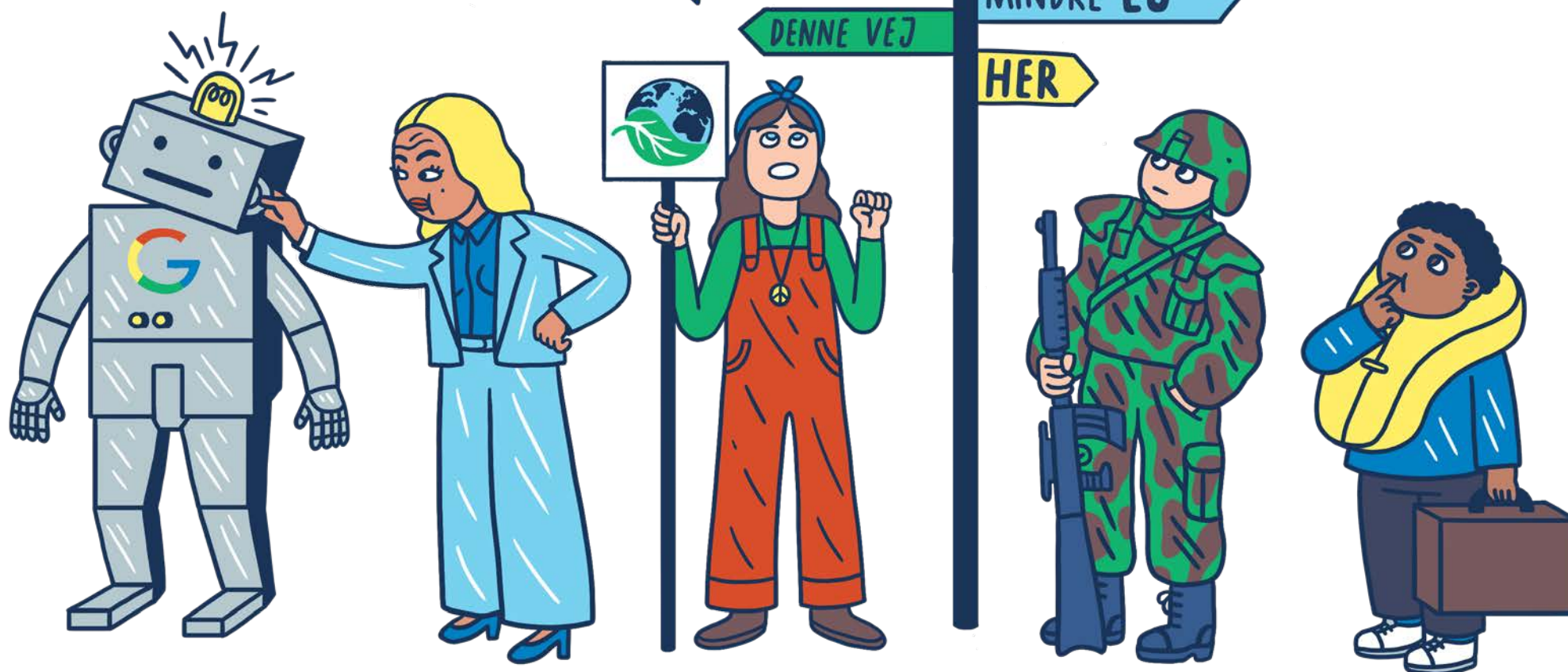
KORT FORTALT

EU's dagsorden er fyldt med store spørgsmål om fremtidens EU og konkrete initiativer, der måske kan ændre hverdagen for dig og mange andre.

Ruslands angreb på Ukraine i februar 2022 sendte et chok igennem EU, som pludselig måtte forholde sig til en blodig krig på Europas dørtrin. Krigen har testet EU-landenes sammenhold og evne til at finde fælles løsninger.

EU har åbnet grænserne for ukrainske flygtninge, vedtaget sanktioner imod Rusland og været på fælles våbenindkøb til Ukraine. EU-landene forsøger også at gøre sig uafhængige af russisk olie og gas og har sagt ja til at indlede optagelsesforhandlinger med Ukraine.

Krigen stiller en række store spørgsmål, bl.a. om EU-landene skal arbejde tættere sammen om forsvar og sikkerhed, og om flere lande skal optages i EU. Samtidig hober andre udfordringer sig op, f.eks.: Hvem skal hjælpe de mange mennesker, som banker på Europas dør? Hvad med klimaet? Og hvem skal holde de store techvirksomheder som Google i ørene?

EUROPA-PARLAMENTET

Europa-Parlamentet er den eneste af EU's institutioner, hvor medlemmerne er valgt direkte af EU's borgere. Det er EU's folkevalgte forsamling.

Europa-Parlamentet vedtager EU-love sammen med Ministerrådet. Sammen er de to institutioner EU's lovgivende magt.

Medlemmerne af Europa-Parlamentet er samlet i forskellige politiske grupper. Danske socialdemokrater sidder f.eks. med socialdemokrater fra andre EU-lande, mens konservative sidder i en konservativ gruppe.

Der er også en gruppe for EU-modstandere i Europa-Parlamentet.

Europa-Parlamentet:

- 720 medlemmer, 15 er fra Danmark (fra juni 2024)
- Arbejder for vælgerne forskellige interesser
- Politikerne er inddelt efter deres holdninger – ikke efter, hvor de kommer fra.

EU-DOMSTOLEN

EU-Domstolen sikrer, at EU's love og regler bliver brugt på samme måde i alle medlemslande. Domstolen bestemmer, hvordan vi skal fortolke den fælles EU-lovgivning.

Både Europa-Kommissionen og EU-landene kan anlægge sag ved EU-Domstolen. Hvis et medlemsland taber en sag ved EU-Domstolen, skal landet ændre sine love, så de passer til EU's regler. Hvis landet nægter at følge EU-Domstolens afgørelse, kan det få store bøder.

EU-Domstolen består af 27 dommere, en fra hvert medlemsland.

EU-Domstolen:

- Sikrer, at EU's love og regler overholdes
- Bestemmer, hvordan EU's love og regler skal forstås.

Nye medlemslande

Ukraine er på rekordtid kommet nærmere et medlemskab af EU. Efter Ruslands invasion af Ukraine handler optagelse af nye medlemslande i stigende grad også om stabilitet og sikkerhed. EU er derfor begyndt at forberede sig på en stor udvidelse med Ukraine og landene på Balkan.

Et europæisk samarbejde med over 30 EU-lande kan gøre det nødvendigt at ændre støtteordninger som landbrugsstøtten. Ellers kan støttekronerne til nye medlemslande presse EU's budget.

Med flere lande omkring forhandlingsbordet, bliver det også sværere at tage beslutninger. Derfor er der overvejelser om bl.a. at afskaffe EU-landenes veto på en række områder.

Kamp om oplysninger

Snapchat, Instagram eller TikTok. Du har sikkert en profil på en social platform. Du har nok også accepteret en række betingelser for at bruge platformen – måske helt uden at læse dem.

Derfor tænker du sandsynligvis ikke over, hvordan der konstant bliver indsamlet data om dig, og hvad f.eks. dine søgninger, likes og venner i dit netværk fortæller om dig. Dine data viser bl.a., hvordan man kan påvirke dig til at købe en vare eller se bestemt indhold.

EU-regler begrænser, hvad de store techvirksomheder må bruge dine data til. Virksomhederne må bl.a. ikke målrettede reklamer til børn og unge under 18 år baseret på de mindreråriges personlige data.

Pres på de ydre grænser

Flygtninge og migranter til fods på den danske motorvej på vej mod Sverige for at søge asyl. Det blev i 2015 et billede på, at det europæiske asylsamarbejde var ved at bryde sammen.

Over 6,5 mio. mennesker har siden 2015 søgt om asyl i Europa. Nogle få EU-lande modtager langt flere asylansøgere end andre EU-lande. I de lande er modtagecentre fyldt til randen, og myndighederne har svært ved at behandle de mange ansøgninger om asyl.

Presset på de ydre grænser har fået EU til at indgå aftaler med lande, f.eks. Tyrkiet og Tunesien, som får penge for at bremse mennesker på vej til Europa. Nogle EU-lande ønsker også at oprette fælles modtagecentre i lande uden for EU.

Kamp for klimaet

Når du engang i fremtiden sætter dig bag rattet i din første bil, kan det meget vel være, at bilen er en elbil. EU har nemlig skærpet kravet til bilers udledning, og fra 2035 må nye biler slet ikke udlede CO₂.

EU har et mål om, at medlemslandenes udledning af drivhusgasser skal falde med 55 pct. inden 2030. EU-landene skal bl.a. udlede mindre CO₂ inden for transport, landbrug og byggeri. Populært sagt skal biler, bønder og boliger reducere deres CO₂-forurening.

Den grønne omstilling skal helst foregå uden tab af arbejdspladser, og uden at EU-landene får sværere ved at konkurrere med lande uden for EU. Derfor diskuteres EU-landene også, hvordan EU skal reagere på, at USA og Kina støtter deres grønne virksomheder økonomisk.

EU-samarbejdet breder sig over mange forskellige emner – her har du nogle eksempler.

LANDBRUGSPOLITIK

Økonomisk støtte til landmændene er EU's middel til at sikre, at vi ikke løber tør for mad.

TRANSPORT OG REGIONALPOLITIK

EU giver tilskud til at bygge broer og veje for at fremme samhandel og hjælpe fattige regioner.

UDDANNELSE

Du kan få tilskud til at uddanne dig i andre EU-lande.

EUROEN

I 20 EU-lande betaler man med den fælles valuta euroen.

UDENRIGSHANDEL

EU indgår hvert år aftaler om samhandel med lande uden for Den Europæiske Union.

UDENRIGSPOLITIK

Landene bestemmer hver for sig, men i EU prøver de at danne en fælles holdning.

MILITÆRSAMARBEJDE

EU har ingen hær, men medlemslandene kan sende soldater ud på militære EU-opgaver.

KOLOFON

Hvad er EU?
2. udgave, 1. oplag,
Februar 2024

ISBN: 9788779822276
Oplag: 10.000 stk.

Folketingets EU-Oplysning
Christiansborg
DK-1240 København K

www.eu.dk
euopl@ft.dk

Illustrator: Miss Lotion
Layout: Monokrom
Tryk: Stibo Complete